

## ทวีปเอเชีย

ทวีปที่ใหญ่ที่สุด คือ ทวีปเอเชีย มีพื้นที่ประมาณ 17,139,455 ตารางไมล์ (44,391,162 ตารางกิโลเมตร) ระยะทางจากเหนือสุดที่แหลมซิลยุดกิน ถึงใต้สุดที่แหลมปีโอ2 ประเทศมาเลเซีย มีความยาวประมาณ 6,500 กิโลเมตร และตะวันออกสุดที่แหลมคอสเนฟหรืออีสต์เคป ถึงตะวันตกสุดที่แหลมบาบา3 ประเทศตุรกี มีความยาวประมาณ 9,600 กิโลเมตร

ทวีปเอเชีย ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 10 15/ เหนือ ถึง 770 41/ เหนือ และลองจิจูดที่ 260 4/ ตะวันออก ถึง 690 41/ ตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือจดมหาสมุทรอาร์กติก ทิศใต้จดมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกอ่าวเบงกอล อ่าวเปอร์เซีย อ่าวเอเดน ทะเลอาหรับ ทิศตะวันออกจดมหาสมุทรแปซิฟิก ช่องแคบเบริง4 ทะเลเบริง ทะเลโอคอตสค์ ทะเลญี่ปุ่น ทะเลเหลือง ทะเลจีนตะวันออก ทะเลจีนใต้ ทิศตะวันตกจดเทือกเขาคอเคซัส ทะเลสาบแคสเปียน5 เทือกเขาคอเคซัส ทะเลดำ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน6 ทะเลแดง ลักษณะภูมิประเทศ

### 1.เขตเทือกเขาสูงตอนกลางทวีป

เขตเทือกเขาสูงตอนกลางทวีปเป็นเทือกเขาเกิดใหม่ เกิดจากการ โกงตัวของเปลือกโลก มีความสูงมาก มีหลายเทือกเขา ซึ่งจตุรรวมเรียกว่า ปามิร์นอต (Pamir Knot) ภาษาพื้นเมืองเรียกว่า “บามี ดุนยา” (Bami Dunya) หมายถึง หลังคาโลก (The Roof of the world) เทือกเขาทางตะวันออกคือ เทือกเขาหิมาลัย ยาวประมาณ 2,500 กิโลเมตร มียอดเอเวอร์เรสต์ (เนปาล – จีน) สูงที่สุดในโลก 8,848 เมตร (29,028 ฟุต) เทือกเขานี้วิ่งลงมาทางใต้เป็นแนวเทือกเขาอาระกันโยมา ซึ่งอยู่ทางตะวันตกของพม่าต่อเนื่องลงมาทางใต้ บางส่วนจมหายไปใต้มหาสมุทร บางส่วนโผล่ขึ้นเป็นหมู่เกาะรูปโค้ง จตุรรวมเทือกเขาทางตะวันออกเฉียงใต้ เรียกว่า ยูนันนอต (Yunnan Knot) อยู่ในมณฑลยูนนาน ทางใต้ของประเทศจีน ตอนเหนือของเทือกเขาหิมาลัย คือ เทือกเขาคุนลุน อัลดินดัก ทางตะวันออกเฉียงเหนือคือ เทือกเขาเทียนชาน อัลไต คินแกน ยาโมลโนวอย สตาโนวอย ทางตะวันตกของปามิร์ นอต คือเทือกเขาสินดูฆู เอลบรูซ แนวใต้คือเทือกเขาสุไลมาน ซาครอส ทั้งสองแนวมารวมกันที่ อาร์มีเนียน นอต (Armenian Knot) จากจตุรรวมนี้แยกเป็น 2 แนว คือ แนวเหนือเทือกเขามอนดิก แนวใต้คือ เทือกเขาเคิร์ด

### 2.เขตที่ราบสูงตอนกลางทวีป

เขตที่ราบสูงตอนกลางทวีป อยู่ระหว่างเทือกเขาที่เกิดใหม่ ได้แก่ ที่ราบสูงตากลามากัน มีลักษณะเหมือนแอ่ง (ทาลิม) อยู่ระหว่างเทือกเขาเทียนชานและคุนลุน ทางตอนเหนือมีที่ราบสูงยูนนานและที่ราบสูงทิเบตเป็นที่ราบสูงมีขนาดใหญ่และสูงที่สุดในโลก สูงตั้งแต่ 14,000 - 17,000 ฟุต เหนือระดับน้ำทะเล

### 3.เขตที่ราบต่ำตอนเหนือ

เขตที่ราบต่ำตอนเหนือเป็นที่ราบดินตะกอน ที่เกิดจากแม่น้ำฮั่น เฮนชี และสินา ไหลผ่าน เรียกว่า ที่ราบไซบีเรีย มีอาณาเขตกว้างขวาง แต่มีคนอาศัยอยู่น้อย เพราะอยู่ในเขตภูมิอากาศหนาวมาก ทำการเพาะปลูกไม่ได้และในฤดูหนาวน้ำในแม่น้ำจะเป็นน้ำแข็ง

### 4.เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ

เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเป็นที่ราบต่ำเกิดจากตะกอน มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก นับเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่ยิ่งใหญ่ของทวีปเอเชีย เช่น ในเอเชียตะวันออก มีแม่น้ำฮวงโห แม่น้ำแยงซีเกียง (ฉางเจียง ยาวที่สุด 6,300 กิโลเมตร) แม่น้ำแยงซีเกียง ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแม่น้ำแดง แม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำอิรวดี ในเอเชียใต้ มีแม่น้ำสินธุ แม่น้ำคงคา แม่น้ำพรหมบุตร ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ มีแม่น้ำไทกริส - ยูเฟรติส

### 5.เขตที่ราบสูงตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้

เขตที่ราบสูงตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ เช่น ที่ราบสูงเดคคาน ในประเทศอินเดีย ที่ราบสูง

อิหร่านในประเทศอิหร่านและอัฟกานิสถาน ที่ราบสูงอาหรับ ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่ราบสูงอนาโตเลีย ในประเทศตุรกี

### 6.เขตหมู่เกาะรูปโค้ง หรือเขตหมู่เกาะภูเขาไฟ

เขตหมู่เกาะรูปโค้ง หรือเขตหมู่เกาะภูเขาไฟ เป็นแนวต่อเนื่องจากปลายตะวันออกสุดของเทือกเขาหิมาลัยที่โค้งลงมาทางใต้ เป็นเทือกเขาอาระกันโยมาแล้วหายลงไปในทะเล บางส่วนโผล่ขึ้นมาเป็นหมู่เกาะอันดามัน หมู่เกาะนิโคบาร์ หมู่เกาะอินโดนีเซีย หมู่เกาะฟิลิปปินส์ จนถึงหมู่เกาะญี่ปุ่น เป็นแนวภูเขารุ่นใหม่ จึงเกิดแผ่นดินไหวและภูเขาไฟ

ลักษณะภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศ

#### 1.ที่ตั้งของทวีป (ละติจูด)

ที่ตั้งของทวีป (ละติจูด) มีพื้นที่ตั้งแต่ในเขตละติจูดต่ำ บริเวณศูนย์สูตรจนถึงเขตละติจูดสูง บริเวณใกล้ขั้วโลกทำให้ทวีปเอเชียมีภูมิอากาศร้อน อบอุ่น และหนาวเย็น

#### 2.ขนาดของทวีป

ทวีปเอเชียมีขนาดกว้างใหญ่มาก ทำให้มีการแบ่งเขตเวลาออกเป็น 11 เขต แต่ละเขตคือ ทุก 150 องศาของจตุรัส (3600 + 24 ชม. = 150) เวลาจะต่างกัน 1 ชั่วโมง เช่น ประเทศไทยเวลา 19.00 น. ประเทศฟิลิปปินส์เวลา 20.00 น.

#### 3.ความใกล้ไกลทะเล

เนื่องจากเป็นทวีปที่กว้างใหญ่ทำให้อิทธิพลจากทะเลและมหาสมุทรไม่สามารถเข้าไปถึงทำให้อากาศแห้งแล้ง โดยเฉพาะภาคตะวันตกและตอนกลางของทวีป มีอากาศแห้งแล้งเป็นบริเวณกว้าง ประมาณ ของทวีปเพราะไม่มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรเลย

#### 4.ความสูงต่ำของพื้นที่

ทวีปเอเชียมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ ที่ราบสูง และภูเขาที่สูงมาก ทำให้ภูมิอากาศแตกต่างกันทั้งๆ ที่อยู่ในเขตละติจูดเดียวกัน ความสูงของภูเขายังขวางกั้นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่จะนำฝนเข้าสู่ภายในทวีปและขวางกั้นลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่จะนำความหนาวเย็นสู่เอเชียได้

#### 5.อิทธิพลของลมประจำที่พัดผ่าน

5.1ลมประจำฤดู คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เป็นลมที่พัดจากทะเลและมหาสมุทร ทำให้ฝนตกในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออก บริเวณลึกเข้าไปไม่ได้รับอิทธิพลจากลมนี้ ทำให้อากาศแห้งแล้ง ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลมที่พัดจากภายในทวีปจึงนำความหนาวเย็นและแห้งแล้งสู่แผ่นดินที่พัดผ่าน

5.2ลมพายุหมุนเขตร้อน ก่อตัวในมหาสมุทรแปซิฟิก เรียกว่า พายุไต้ฝุ่น ก่อตัวในมหาสมุทรอินเดีย เรียกว่า พายุไซโคลน พายุหมุนเขตร้อนนี้จะนำฝนและความเสียหายมาสู่ประเทศฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไทย ลาว กัมพูชา พม่า บังกลาเทศ

#### 6.กระแสน้ำ

กระแสน้ำเย็นโอยาสีโวะ ทำให้ชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปเอเชียมีอากาศเย็น กระแสน้ำอุ่นกุโรชิโวะ ทำให้ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของญี่ปุ่นมีอากาศอบอุ่นกว่าชายฝั่งตะวันตก

เขตภูมิอากาศและพืชพรรณชาติ

#### 1.เขตศูนย์สูตร

เขตศูนย์สูตร อยู่ระหว่างละติจูด 100 ใต้ ได้แก่ บริเวณภาคใต้ของไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านเกาะสุมาตรา เกาะบอร์เนียว และเกาะซูลูของประเทศอินโดนีเซีย เขตนี้มีภูมิอากาศร้อนชื้นตลอดปี ฝนตกชุก เฉลี่ยทั้งปีอย่างน้อย 60 นิ้ว ไม่มีฤดูแล้ง พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าดงดิบ

#### 2.มรสุมเขตร้อน

มรสุมเขตร้อนอยู่เหนือละติจูด 100 เหนือขึ้นไป ส่วนใหญ่อยู่ในเขตร้อนหรือเขตทรอปิก มีฤดูที่ชุ่มชื้นและฤดูที่แห้งแล้งเห็นเด่นชัด ฝนจะตกหนักในฤดูร้อน อากาศจะเย็นและแห้งแล้งในฤดูหนาว ได้แก่ บริเวณคาบสมุทรอินเดีย และคาบสมุทรอินโดจีน ได้แก่ ไทย

พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่ามรสุมหรือป่าไม้ผลัดใบในเขตร้อน ลักษณะป่าจะโปร่งกว่าป่าเขตร้อนชื้น มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมพื้นดินชั้นล่าง บางแห่งมีป่าไผ่หรือหญ้าขึ้นปะปน ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจคือ ไม้สัก ไม้จันทร์ ไม้ประดู่

### 3.มรสุมเขตอบอุ่น

มรสุมเขตอบอุ่น มีลักษณะคล้ายมรสุมเขตร้อน แต่อยู่ในเขตอบอุ่น ฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นกว่า ได้แก่ ภาคตะวันออกของจีน ภาคใต้ของญี่ปุ่น เกาหลี สหภาพโซเวียตตอนเหนือของอินเดีย ลาว เวียดนาม พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าไม้ใบกว้างผลัดใบในฤดูหนาวหรือป่าไม้ผสม ซึ่งมีทั้งไม้ใบใหญ่ผลัดใบและไม้สนผลัดใบ เช่น ต้นโอ๊ก ต้นเมเปิล

### 4.เขตอบอุ่นชื้นภาคพื้นทวีป

เขตอบอุ่นชื้นภาคพื้นทวีป อยู่ในเขตอบอุ่นที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีป ในฤดูร้อนอากาศร้อน และมีฝนตก ฤดูหนาวอากาศหนาว ได้แก่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ภาคเหนือของญี่ปุ่น ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของไซบีเรีย เกาหลี พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าผสมระหว่างป่าสนและป่าผลัดใบ

### 5.เขตภาคพื้นทวีปละติจูดกลาง

เขตภาคพื้นทวีปละติจูดกลาง (ทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทรายเขตอบอุ่น) ฤดูร้อน อากาศร้อนมาก ฤดูหนาวหนาวจัด มีฝนตกบ้างในฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อน ได้แก่ ตะวันตกของคาบสมุทรอาหรับ ตะวันตกเฉียงเหนือของจีน อิหร่าน มองโกเลีย พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าสั้นหรือทุ่งหญ้าสเตปป์ (Steppe) ถ้ามีการชลประทานก็จะใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ฝ้าย เลี้ยงสัตว์

### 6.ภูมิอากาศแบบทะเลทราย

ภูมิอากาศแบบทะเลทรายมีอุณหภูมิแตกต่างกันมากทั้งกลางวันกลางคืน ฤดูร้อน – ฤดูหนาว ภูมิอากาศแบบทะเลทราย มีทั้งในเขตอบอุ่นและเขตร้อน เช่น ทะเลทรายโกบี ทะเลทรายซาฮารา ทะเลทรายในคาบสมุทรอาหรับ ที่ราบสูงทิเบต ที่ราบสูงอิหร่าน พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าสั้น หรือไม่มีพืชพรรณขึ้นเลย ส่วนบริเวณที่มีแหล่งน้ำได้ดินหรือโอเอซิส (Oasis) มีต้นอินทผลัม ตะบองเพชร และไม้ประดู่มีหนาม

### 7.เขตภูเขาสูงและที่ราบ

เขตภูเขาสูงและที่ราบสูงอุณหภูมิจะลดลงตามระดับความสูง 180 เมตร ต่อ 1 องศาเซลเซียสหรือ1,000 ฟุต ต่อ 3.5 องศาฟาเรนไฮต์ พืชพรรณธรรมชาติเปลี่ยนไปตามระดับความสูงของพื้นที่

### 8.เขตเมดิเตอร์เรเนียน

เขตเมดิเตอร์เรเนียน ฤดูร้อนอากาศร้อนและแห้งแล้ง มีฝนตกในฤดูหนาว ได้แก่ ประเทศที่อยู่ใกล้ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลดำ เช่น ตุรกี เลบานอน ซีเรีย อิสราเอล ตอนเหนือของอิรัก พืชพรรณธรรมชาติเป็นไม้ขนาดเล็ก ไม้พุ่ม ผลไม้มีรสเปรี้ยว เช่น องุ่น ส้ม มะกอก

### 9.เขตกึ่งขั้วโลกหรือเขตป่าสน

เขตกึ่งขั้วโลกหรือเขตป่าสน ฤดูร้อนมีระยะสั้น ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ฝนตกเป็นหิมะ ได้แก่ บริเวณไซบีเรีย พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าสน ในเขตไซบีเรียมีป่าสนเป็นแนวยาว เรียกว่า ป่าสนไทกา

### 10.เขตทุนดราหรือเขตขั้วโลก

เขตทุนดราหรือเขตขั้วโลก มีฤดูหนาวที่ยาวนานมาก อากาศหนาวจัดมีหิมะปกคลุมตลอดปี ไม่มีฤดูร้อน เดือนที่ร้อนจัดไม่เกิน 101 องศาเซลเซียส ได้แก่ บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติก พืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่ พวกตะไคร่น้ำและหญ้ามอส

เรารู้จักทวีปของเรา

### 1.จำนวนประชากรในทวีปเอเชีย

เอเชียเป็นทวีปที่มีประชากรมากที่สุด เกินครึ่งหนึ่งของประชากรโลกอาศัยอยู่ในทวีปเอเชีย

จากสถิติเมื่อกลางปี ค. ศ. 1993 (พ.ศ. 2536) ประชากรโลกมีจำนวนประมาณ 5,507 ล้านคน จำนวนประชากรในทวีปเอเชียมีประมาณ

3,255 ล้านคน ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกอยู่ในทวีปเอเชีย คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประมาณ 1,179 ล้านคน รองลงมา อินเดียมีประมาณ 898 ล้านคน อัตราการเพิ่มประชากรโลกร้อยละ 1.6 ต่อปี ทวีปเอเชียเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 1.7 จำแนกเป็นภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มร้อยละ 1.1 เอเชียตะวันออกเพิ่มร้อยละ 1.9 เอเชียใต้เพิ่มร้อยละ 2.3 และเอเชียตะวันตกเฉียงใต้เพิ่มร้อยละ 2.8 ปัจจัยที่ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรต่างกันคือ อายุ สตรีที่สมรสมีอายุน้อย จะมีโอกาสกำเนิดบุตรได้มากกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมาก การศึกษา ปัจจุบันพบว่าสตรีที่มีการศึกษาจะแต่งงานช้าหรือไม่แต่งงานเลย เช่น ประเทศสิงคโปร์รัฐบาลประกาศเชิญชวนให้สตรีที่มีการศึกษาสูงแต่งงาน การสนับสนุนของรัฐ ปัจจุบันหลายประเทศรัฐบาลสนับสนุนให้มีการวางแผนครอบครัว ยกเว้นภูมิภาคเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่นิยมการวางแผนครอบครัว เพราะเป็นข้อห้ามทางศาสนา

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบหลายด้าน เช่น รัฐไม่สามารถจัดบริการต่าง ๆ ได้เพียงพอ ทำให้ประชาชนเดือดร้อนเรื่องสาธารณสุข สาธารณูปโภค การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาหาร การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนทรัพยากร ปัญหามลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน

## 2.การกระจายตัวของประชากร

พื้นที่ในทวีปเอเชียมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้ง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และความเจริญทางด้านวิชาการ

ความหนาแน่นของประชากรคิดจากจำนวนเฉลี่ยของประชากรต่อเนื้อที่หนึ่งหน่วยทวีปเอเชียมีประชากรประมาณ 3,255 ล้านคน มีเนื้อที่ประมาณ 44 ล้านตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย ประมาณ 73 คน ต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร

ลักษณะการกระจายของประชากรในทวีปเอเชีย แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

### 1.เขตหนาแน่นมาก

เขตหนาแน่นมาก ได้แก่ ภาคใต้ของเกาะฮอนชู เกียว และชิโกกุในญี่ปุ่น ตอนใต้และตะวันตกของคาบสมุทรเกาหลี ที่ราบแมนจูเรีย ที่ราบลุ่มน้ำฮวงโห แ่งซีเกียง ชายฝั่งตะวันออกของจีน เกาะไต้หวัน ที่ราบปากแม่น้ำแดงในเวียดนาม ที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในเวียดนามตอนใต้ ตอนใต้และตะวันตกของเกาะลูซอนประเทศฟิลิปปินส์ ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันตกประเทศมาเลเซีย เกาะชวาในอินโดนีเซีย ลุ่มน้ำคงคา พรหมบุตร ชายฝั่งตะวันออกและตะวันตกของประเทศอินเดีย ตอนใต้ของประเทศศรีลังกา

### 2.เขตหนาแน่นปานกลาง

เขตหนาแน่นปานกลาง ได้แก่ ด้านตะวันตกของเกาหลี ไทย มาเลเซีย ลุ่มน้ำอิระวดีในพม่า ตอนเหนือของเกาะสุมาตราในอินโดนีเซีย คาบสมุทรเดคาแนลในอินเดีย ลุ่มน้ำไทกริส – ยูเฟรติสในอิรัก ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

### 3.เขตเบาบาง

เขตเบาบาง มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เนื่องจากภูมิประเทศและภูมิอากาศไม่อำนวยต่อการตั้งถิ่นฐาน คือ มีอากาศหนาว เช่น ไซบีเรีย เป็นเขตทะเลทราย มีสภาพแห้งแล้ง กัณดาร เช่น ทะเลทรายโกบีในมองโกเลีย ทะเลทรายในคาบสมุทรอาหรับ ทะเลทรายในอิหร่าน ทะเลทรายธารีในอินเดียและปากีสถาน เป็นที่ราบสูงและเทือกเขา เช่น ที่ราบสูงทิเบต เทือกเขาสูงทางเหนือของอินเดีย ไทย พม่า ลาว และเวียดนาม เป็นเขตป่าดงดิบ เช่น ตอนกลางของเกาะสุมาตรา บริเวณส่วนใหญ่ของเกาะเบอร์เนียว เกะซีลีเบสในอินโดนีเซีย

### 1.ที่ตั้งและอาณาเขต

เอเชียตะวันออกเฉียง ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 180 - 540 เหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 740 - 1540 ตะวันออก มีเส้นทรอปิกออฟแคนเซอร์ลากผ่านภาคใต้ของจีนและเกาะไต้หวัน ประกอบด้วยประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ มองโกเลีย และอีก 3 ดินแดนคือ ไต้หวัน ฮองกง มาเก๊า รวมพื้นที่ประมาณ 11.7 ล้านตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อเรือจักรภพรัสเซียและสาธารณรัฐอิสระ

ทิศตะวันตก ติดต่อเรือจักรภพรัสเซียและสาธารณรัฐอิสระ ปากีสถาน อินเดีย

ทิศตะวันออก ติดต่อมหาสมุทรแปซิฟิก

ทิศใต้ ติดต่อกับอินเดีย เนปาล ภูฏาน พม่า ลาว เวียดนาม ทะเลจีนใต้

## 2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ ประกอบด้วย 2 บริเวณ ได้แก่

บริเวณภาคพื้นทวีป ได้แก่ เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ มองโกเลีย จีน

บริเวณหมู่เกาะ ได้แก่ มาเก๊าฮ่องกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น

ลักษณะภูมิประเทศทั้ง 2 บริเวณ จำแนกได้ดังนี้

1.เขตเทือกเขา เทือกเขาในเอเชียตะวันออก ส่วนมากแยกออกจากปามีร์นอต (Pamir Knot)เช่น เทือกเขาหิมาลัย เทือกเขาคาราโครัม เทือกเขาคุนลุน เทือกเขาอัลไตดินดัก เทือกเขาเทียนชาน เทือกเขาอัลไต เทือกเขาชิงลัน เทือกเขาลิงชาน

2.เขตที่ราบสูง เช่น ที่ราบสูงทิเบต ที่ราบสูงดินเคิสส์ ที่ราบสูงแมนจูเลีย ที่ราบสูงยูนนาน ที่ราบสูงมองโกเลีย ที่ราบสูงทาจิก ที่ราบสูงซุงกาเรีย

3. แอ่งแผ่นดิน เป็นดินแดนที่มีน้ำไหลลงสู่ทะเลภายใน เช่น แอ่งทาจิก แอ่งซุงกาเรีย แอ่งเทอร์ฟาน แอ่งเสฉวน

4.ที่ราบลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแยงซีเกียง ลุ่มน้ำแยงซีเกียง ลุ่มน้ำสวโฮในจีน ลุ่มน้ำเลียว และลุ่มน้ำซุงการี ในแมนจูเลีย

5.หมู่เกาะ ได้แก่ มาเก๊า ฮ่องกง ไต้หวัน เกาะไหหลำ หมู่เกาะญี่ปุ่น (เกาะฮอกไกโด ฮอนชู ชิโกกุ คิวชู) ทั้งหมู่เกาะญี่ปุ่นและเกาะไต้หวันอยู่ในเขตภูเขาไฟที่ยังทรงพลังอยู่เป็นจำนวนมาก

## 3. ลักษณะภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ

### 3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศ

#### 3.1.1 ที่ตั้ง

ที่ตั้ง (ละติจูด) เอเชียตะวันออกตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 180 - 540 เกษเหนือ บริเวณส่วนใหญ่อยู่ในเขตอบอุ่น

#### 3.1.2 ความใกล้ไกลทะเล

ความใกล้ไกลทะเล บริเวณที่อยู่ชายฝั่งตะวันออกอยู่ใกล้พื้นน้ำ จึงได้รับฝนมากกว่าบริเวณ ที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดิน

#### 3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศทางตะวันตกมีเทือกเขาสูง ทางตอนใต้ของจีนมีเทือกเขาหิมาลัยขวางกั้นลมจากมหาสมุทรอินเดีย จึงทำให้เอเชียตอนกลางอากาศร้อนและแห้งแล้งมาก

#### 3.1.4 ลมประจำที่พัดผ่าน

ลมประจำที่พัดผ่าน คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ (ฤดูร้อน พฤษภาคม – ตุลาคม) พัดจากมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ ทำให้ฝนตกหนักบริเวณตอนใต้ของจีน ตะวันออกเฉียงใต้ของญี่ปุ่น และลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ (ฤดูหนาว พฤศจิกายน – เมษายน) พัดจากในทวีปเอเชียกลาง ทำให้อากาศเย็นและแห้งแล้งไม่มีฝนตกแต่ทางตะวันตกของญี่ปุ่นและทางเหนือของไต้หวันมีฝนตกชุก เพราะลมนี้พัดผ่านบริเวณน่านน้ำก่อน

#### 3.1.5 พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อน ซึ่งเกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือทะเลจีน ระหว่างเดือนกรกฎาคม – ตุลาคมทุกปี ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งเอเชียตะวันออกได้รับความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

## 3.2 เขตภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ

### 3.2.1 มรสุมเขตร้อน

มรสุมเขตร้อน ได้แก่ บริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของจีนและไต้หวัน ในฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัดเพราะอยู่ใกล้ทะเล ฤดูหนาวอากาศอบอุ่นได้รับฝนเกิน 60 นิ้วต่อปี พืชพรรณธรรมชาติเป็นไม้ใบกว้าง ไม่ผลัดใบ เป็นไม้เนื้อแข็งเมืองร้อนหลายชนิด ไม่สำคัญคือ ดินการบูร ซึ่งไต้หวันเป็นแหล่งผลิตสำคัญ

### 3.2.2 มรสุมเขตอบอุ่น

มรสุมเขตอบอุ่น ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดจากเขตแรกขึ้นไปถึงแม่น้ำฮวงโห บริเวณทางใต้ของคาบสมุทรเกาหลีและส่วนใหญ่ของหมู่เกาะญี่ปุ่น ช่วงมรสุมฤดูร้อนบริเวณนี้จะอบอุ่นและชุ่มชื้น ช่วงมรสุมฤดูหนาวอากาศจะหนาวและแห้งแล้ง พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าไม้ใบกว้าง ผลัดใบ เช่น ไม้สปรูซ เสมล็ค ลอเรล รวมทั้งไม้ไผ่ในนาชนิด

### 3.2.3 มรสุมอบอุ่นก่อนข้างหนาว

มรสุมอบอุ่นก่อนข้างหนาว ได้แก่ บริเวณทางเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ทางเหนือของคาบสมุทรเกาหลี เกาหลีเหนือ ญี่ปุ่น ในฤดูร้อนอากาศอบอุ่นก่อนข้างร้อน ได้รับฝนบ้าง ในฤดูหนาว อากาศหนาวเย็นมาก มีทั้งหิมะตก พืชพรรณธรรมชาติเป็นพวกต้นสนสลับไม้ผลัดใบ เช่น ต้นโอ๊ก ต้นไพน์ ต้นเฟอร์ เป็นต้น

### 3.2.4 ทะเลทรายเขตอบอุ่น

ทะเลทรายเขตอบอุ่น ได้แก่ บริเวณตั้งแต่ทะเลทรายตากลามาถึง อยู่ทางภาคตะวันตกของจีนจนถึงทะเลทรายโกบีในมองโกเลีย มีลักษณะอากาศรุนแรง คือ ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ฝนมีน้อยมาก พืชพรรณธรรมชาติเป็นพวกไม้หนามเล็ก ๆ เช่น ต้นตะบองเพชร และทุ่งหญ้าขึ้นแซมบ้างประปราย

### 3.2.5 เขตภูเขา

เขตภูเขา ได้แก่ ทางตะวันตกของเอเชียตะวันออก เป็นเขตที่สูงและมีภูเขาต่อเนื่องกันอย่างกว้างขวาง เช่น ที่ราบสูงทิเบต เทือกเขาหิมาลัย เทือกเขาคุนลุน เป็นบริเวณที่มีฝนประจำปีน้อย เพราะเป็นเทือกเขาหิมาลัยขวางกั้นลมจากมหาสมุทรอินเดีย จึงมีความหนาวเย็นและแห้งแล้งตามความสูงของพื้นที่ พืชพรรณธรรมชาติมีหลายลักษณะหลายชนิด เปลี่ยนไปตามระดับความสูง บริเวณที่ความสูงเกิน 4,000 เมตร จะมีหิมะปกคลุมตลอดปี ไม่มีพืชพรรณธรรมชาติเจริญเติบโตได้เลย บริเวณที่ราบสูงทิเบตจะมีทุ่งหญ้าสั้น ๆ ใบเรียวยาวเล็กกระจัดกระจายเป็นหย่อม ๆ ไม่มีแผ่นดินเป็นปึกกว้าง